

SCENARIUSZ ZAJĘĆ MUZYCZNO-RUCHOWYCH DO REALIZACJI W KLASIE II INTEGRACYJNEJ¹

- **Motto zajęć:** „*Muzyka jest wszędzie, czy ją słyszysz?*”
- **Autor scenariusza:** Aldona Rumińska - Szalska
- **Placówka:** Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 105 w Krakowie, im L. Wawrzyńskiej, 31-957 Kraków os. Słoneczne 12

Założenia realizacji scenariusza zajęć ściśle uwzględniają aktualne obostrzenia wynikające z zagrożenia epidemiologicznego (Covid 19). Rozwiązania metodologiczne dostosowane są do uczniów o różnym potencjale potrzeb i możliwości, mają one charakter korelacyjny nawiązujący do różnych dziedzin życia, aktywności twórczej uczniów oraz edukacji. Tematem przewodnim są pory roku.

Temat zajęć: *Muzyczne pory roku na każdym kroku- Interaktywne zajęcia muzyczno-ruchowe.*

- **Rodzaj zajęć:** nauczanie zintegrowane (korelacja aktywności muzyczno-ruchowej, przyrodniczej oraz plastycznej)
- **Czas:** 2 godziny dydaktyczne (2 x45 min.)
- **Cele zajęć:**

➤ **Cele ogólne:**

-Zapoznanie z utworami muzycznymi: piosenką dla dzieci pt.: *Cztery pory roku* oraz utworem Antoniego Vivaldiego pt.: *Cztery pory roku*;

-Kształtowanie percepcji, koncentracji i wrażliwości słuchowej w oparciu o odgłosy ze świata przyrody oraz utwory muzyczne;

-Kształtowanie poczucia rytmu i jego wyrażania;

-Wdrażanie do "ilustracji" (wyrażania) utworu muzycznego poprzez ruch, gest i kod graficzny (rodzaj i charakter linii);

-Kształtowanie umiejętności interpretacji utworu muzycznego pod kątem: nastroju, tempa muzyki, głośności dźwięków, itp.;

-Kształtowanie myślenia asocjacyjnego w oparciu o kolor, znak graficzny i utwór muzyczny;

-Rozbudzanie zainteresowania muzyką klasyczną i utworami muzycznymi dla dzieci z nastawieniem na ich właściwy odbiór oraz przeżywanie (założenie Klubu Miłośnika Muzyki: *Słoneczne Nutki*);

- Uwalnianie napięć i emocji, wyzwalanie pozytywnych doznań poprzez kontakt ze sztuką (impresja i ekspresja) oraz ćwiczenia ruchowe do muzyki;

---

¹ Celem sprawdzenia skuteczności i możliwości realizacyjnych ćwiczeń zawartych w scenariuszu zajęć, scenariusz został przeprowadzony w klasie II integracyjnej. W załączniku umieszczono zdjęcia będące efektem realizacji wybranych ćwiczeń oraz opracowano uwagi o realizacji spotkania.

- Rozwijanie twórczych postaw inspirowanych muzyką;
- Wdrażanie do samooceny własnego zainteresowania lekcją;

➤ **Cele szczegółowe, Uczeń:**

- Wymieni tytuł wysłuchanego utworu muzycznego m.in: A. Vivaldiego- *Cztery pory roku*;
- Nazwie odtwarzane odgłosy przyrody oraz rodzaj słyszanej muzyki (głośna, cicha, radosna, smutna, spokojna, itp.);
- Wystuka, wyklaszcze rytm słuchanej piosenki;
- Zaprezentuje interpretację ruchową do wysłuchanego utworu muzycznego z wykorzystaniem gestodźwięków;
- Za pomocą kształtu rysowanej linii przedstawi tempo i dźwięk w wysłuchanym utworze muzycznym;
- Naśladuje ćwiczenie ruchowe prezentowane przez nauczyciela i kolegę oraz zaprezentuje własne;
- Określi nastrój panujący w wysłuchanym utworze muzycznym, tempo muzyki, głośność dźwięków, itp.;
- Skojarzy daną porę roku z danym kolorem oraz z utworem muzycznym;
- Określi własne uczucia wywołane pod wpływem słuchanego utworu muzycznego;
- Podejmuje świadomą decyzję bycia członkiem Klubu Miłośnika Muzyki: *Słoneczne Nutki*;
- Dokona oceny własnego zainteresowania zajęciami poprzez narysowanie odpowiedniej buźki w symbolicznej nutce.

- **Metody pracy:** *aktywne* (burza mózgów, przepływ intersemiotyczny, metoda skojarzeń obrazowo-słuchowych); *waloryzacyjne* (ekspresyjna, impresyjna); *podające* (wyjaśnienie, omówienie, pokaz); *ćwiczenia ruchowe do muzyki, ćwiczenia motoryki małej oraz dużej* (m.in.: ćwiczenia izometryczne).
- **Techniki:** wprawki i ćwiczenia dramowe (słuchowe, twórczo-ruchowe, naśladownicze do podkładu muzycznego).
- **Formy pracy:** indywidualna– (jednolita, zróżnicowana), grupowa– (jednolita), zbiorowa (jednolita).
- **Pomoce dydaktyczne:** wycięte kontury nutek z papieru kolorowego (zielony, żółty, pomarańczowy, niebieski)- wys. ok. 10 cm. dla każdego ucznia oraz 1 klucz wiolinowy dla nauczyciela w dowolnym kolorze, dziurkacz, tablica multimedialna, komputer/laptop w celu odtworzenia m.in. nagrań muzycznych i dźwiękowych (śpiew ptaków, odgłosy: szum wiatru, burza, skrzypienie śniegu, dzwoneczki u sań) oraz prezentacji materiału wizualnego, kartki bloku A4 i A3 (uczniowie z trudnościami rozwojowymi, kartka bloku rysunkowego formatu A3) wg.

zał. 1, farby dla każdego ucznia, arkusz papieru pakowego w kolorze białym z narysowanymi konturami nutek, plakietki: Klubu Miłośnika Muzyki: *Słoneczne Nutki*.

- **Słowa kluczowe:** przyroda, pory roku, utwór muzyczny, odgłosy przyrody, rytm, twórcza ekspresja.
- **Strony internetowe** (data dostępu: 23. 01. 2021r.):
  - https://www.youtube.com/watch?v=69B_ZJ37PYw (piosenka pt.: *Cztery pory roku*);
  - <https://www.youtube.com/watch?v=XaJ92Cmhsnw> (*Cztery pory roku* A. Vivaldiego w wykonaniu orkiestry smyczkowej im. T. Wrońskiego).
- **PODSTAWA PROGRAMOWA (realizowane cele i treści programowe):**
  - **"Organizacja zajęć:** dostosowanych do intelektualnych potrzeb i oczekiwań rozwojowych dzieci, wywołujących zaciekawienie, zdumienie i radość odkrywania wiedzy, rozumienia emocji (...), wspierających dostrzeganie środowiska przyrodniczego i jego eksplorację (...), umożliwiającej aktywność ruchową i poznawczą dzieci, nabywanie umiejętności społecznych, właściwy rozwój emocjonalny oraz zapewniającej poczucie bezpieczeństwa, stymulującej systematyczny rozwój wrażliwości estetycznej (...)"
  - **"Nabywanie umiejętności":** wykorzystania własnej aktywności ruchowej w różnych sferach działalności człowieka: zdrowotnej, (...) rekreacyjnej i artystycznej (...), przedstawiania swych emocji i uczuć przy pomocy prostej wypowiedzi ustnej lub pisemnej, różnorodnych artystycznych form wyrazu" (...)
  - **W zakresie edukacji muzycznej uczeń:**
    1. słucha w skupieniu krótkich utworów muzycznych.
    2. słucha muzyki w połączeniu z aktywnością ruchową, gestami dźwiękotwórczymi: klaskanie, pstrykanie, tupanie, uderzanie o uda itp. (...)
    3. zapisuje w zabawie z instrumentami perkusyjnymi dźwięki np. poprzez układ piktogramów, kloceków rytmicznych, kolorów, liczb, czy obrazków; szyfruje, koduje, wykorzystuje utworzony zapis w zabawie;
    4. porusza się i tańczy według utworzonych przez siebie układów ruchowych (...) do muzyki i przy muzyce;
    5. interpretuje ruchem schematy rytmiczne;
    6. przedstawia ruchem treść muzyczną (np. dynamikę, nastrój, wysokość dźwięku, tempo, artykulację).

- **Układ stolików i lokalizacji uczniów w ławkach:** każdy uczeń siedzi samodzielnie w ławce oddalonej bezpiecznie od kolejnej.

I. Wprowadzenie (czas: ok. 5 min.)

Bilet wstępu

- **Czynności nauczyciela:** Nauczyciel prosi uczniów o ustawienie się przed klasą gęsiego w odstępach od siebie. Rozdaje uczniom wyciętą nutkę w jednym z kolorów (zielony, żółty, pomarańczowy, niebieski) jako bilet wstępu na lekcję. Poleca uczniom podpisać nutkę swoim imieniem. Sam także wykonuje tę czynność na swoim kluczu wiolinowym. Informuje uczniów, że kolor każdej nutki odpowiada nazwie pory roku. Po wykonaniu poleceń przez uczniów nauczyciel dziurkuje ich nutkę w wyznaczonym miejscu, na znak skasowania biletu zapraszającego na muzyczną lekcję.
- **Czynności uczniów:** Uczniowie wykonują polecenia i odgadują jaką porę roku reprezentuje kolor ich nutek. Utworzone zostały tym samym cztery grupy- pory roku (wiosna, lato, jesień, zima).
Konkluzją jest wskazanie głównego zagadnienia lekcji: muzyka i zabawy ruchowe związane z porami roku.

II. Część właściwa:

1. *Odgłosy przyrody* (czas: ok. 5 min.)

- **Czynności nauczyciela:** Nauczyciel odtwarza nagrania odgłosów przyrody: śpiew ptaków, szum wiatru, odgłosy burzy, skrzypienie śniegu, dzwoneczki u sań, itp.
- **Czynności uczniów:** Uczniowie rozpoznają odgłosy, wymieniają porę roku z którą są one związane.

2. *Rytmiczny hokus-pokus* (czas: ok. 7 min.)

- **Czynności nauczyciela:** Po wymienieniu przez uczniów nazw pór roku nauczyciel informuje, że każda grupa nutek w zależności od prezentowanej w piosence pory roku, będzie wykonywała ćwiczenia rytmiczne. Będą one polegały na wystukiwaniu długopisem² o blat ławki rytmu piosenki przez konkretną grupę uczniów w zależności od słyszanej w piosence pory roku. Piosenka będzie prezentowana również na ekranie w postaci filmiku. Pozostałe grupy proszone są o rytmiczne wykonywanie tułowiem na siedząco ruchów kiwających. Refren piosenki jest

---

²Długopis mogą zastąpić kolorowe patyczki do lodów.

wyklaskiwany przez wszystkich uczniów. Prowadzący prezentuje przykładowo i instruktażowo pierwszą zwrotkę piosenki wraz z refrenem pokazując odpowiednie wykonanie ćwiczenia.

link do piosenki: pt.: Cztery pory roku: https://www.youtube.com/watch?v=69B_ZJ37PYw

- **Czynności uczniów:** Uczniowie wykonują ćwiczenie wsłuchując się w słowa tekstu piosenki.

Konkluzja: Nauczyciel zwraca uwagę, że wystukując rytm piosenki, poruszając się rytmicznie, bardziej przeżywamy to co słyszymy, a tym samym lepiej rozumiemy.

3. "Cztery pory roku" A. Vivaldiego (czas: ok. 10 min.)

- **Czynności nauczyciela:** Prowadzący odtwarza kolejno fragmenty nagrań z utworu Antoniego Vivaldiego: *Cztery pory roku*. Podczas omówienia związanego z rozpoznaniem danej pory roku w utworze muzycznym, nauczyciel zwraca uwagę na:
  - instrument, który służył A. Vivaldiemu skomponowaniu utworów;
  - uczucia towarzyszące wysłuchanemu utworowi;
  - tempo muzyki (szybkie, wolne), dźwięki ze względu na głośność (ciche, umiarkowane głośne) w zależności od danej pory roku;
  - nastrój (ponury, radosny, pogodny);
  - różnice pomiędzy utworami pod kątem nastroju, tempa itp. w zależności od pory roku.
- **Czynności uczniów:** Uczniowie rozpoznają wysłuchaną porę roku unosząc do góry nutkę adekwatnie do nazwy pory roku. Następnie udzielają odpowiedzi na pytania nauczyciela dotyczące wysłuchanego fragmentu utworu (uczucia wiążące się z danym fragmentem utworu, tempo muzyki, głośność dźwięków muzyki- co mogą oznaczać, np.: ucieczka przed burzą, oczekiwanie na Słońce, nadejście upragnionej wiosny, budzenie się przyrody do życia, itp.

4. Dyrygent³- (czas: ok. 5 min.)

- **Czynności nauczyciela:** Nauczyciel po uprzednim wspólnym z uczniami przypomnieniu roli dyrygenta, zaprasza uczniów do wcielenia się w jego rolę. Odtwarza krótkie fragmenty utworu Vivaldiego: *Cztery pory roku*, w wykonaniu orkiestry smyczkowej im. T. Wrońskiego. Prezentacja jest widoczna na ekranie.

---

³ Poprzedzeniem wykonania ćwiczenia są krótkie ćwiczenia izometryczne polegające na 6-ciosekundowym zacisku dłoni oraz naprzemiennym poruszaniu palcami oraz ponownym zaciskaniu.

link do utworu A. Vivaldiego pt.: Cztery pory roku, w wykonaniu orkiestry smyczkowej:

<https://www.youtube.com/watch?v=XaJ92Cmhsnw>

- **Czynności uczniów:** Uczniowie za pomocą batuta - ołówka (mogą wspomagać się również drugą ręką) dyrygują orkiestrze odgrywającej fragmenty utworu Vivaldiego: "Cztery pory roku".

5. "Linia w rytm się wygina" (czas: ok. 7 min.)

- **Czynności nauczyciela:** Nauczyciel rozdaje uczniom kartki formatu A4 (uczniom z odpowiednim rodzajem niepełnosprawności można dać kartkę A3), na których narysowane są 3 linie w równych odstępach w układzie poziomym (**zał. 1**). Prowadzący wyjaśnia, że praca uczniów będzie polegała na przedstawieniu fragmentu utworu związanego z daną porą roku za pomocą linii w zależności od tempa i głośności słyszanej muzyki. Prezentuje na tablicy informację kodu graficznego, który dokładnie wyjaśnia:

_____ - linia ciągła, muzyka bardzo cicha;

 - linia lekko falowana, muzyka spokojna, wolna łągodna;

 - linia "ostra", muzyka głośna, szybka mocne dźwięki;

 - linia "ostra", krótka, muzyka szybka, ale cicha⁴

Nauczyciel odtwarza fragmenty nagrań z utworu Vivaldiego: "Cztery pory roku".

- **Czynności uczniów:** Uczniowie "ilustrują" usłyszane fragmenty utworu za pomocą odpowiedniej linii i jej koloru związanego z daną porą roku. Następnie prezentują i porównują swoje "zapisy" muzyczne na poszczególnych częściach kartki, określają którego rodzaju linii jest najwięcej, o czym może to świadczyć, która pora roku wiąże się z liniami łągodnymi, a która z ostrymi?
- **Konkluzja:** Muzykę możemy nie tylko usłyszeć, ale także "narysować" za pomocą specjalnych kodów np. linii.

6. *Przyroda w porach roku*⁵ (czas: ok. 10 min.)

- **Czynności nauczyciela**⁶: Nauczyciel poleca uczniom naśladować za pomocą ruchów wskazane sytuacje związane z daną porą roku według utworu Vivaldiego, które odtwarza uczniom.

⁴Uczniowie mogą wprowadzać własne kody muzyczne, np. kropki, kreski, itp.

⁵Ćwiczenie może być wykonane na korytarzu.

⁶Nauczyciel inspirowuje uczniów do samodzielnej aktywności i ekspresji. W sytuacji trudności proponuje aby naśladować jego gesty i ruchy.

- "Wiosna"- lot ptaków, dzieci poruszają się w odstępach od siebie naśladując poruszanie się ptaków w locie;
  - "Lato"- wzrastanie kwiatów, uczniowie w rytm muzyki, prezentują rozwój kwiatów na łące;
  - "Jesień" - prezentacja tańca liści spadających z drzewa;
  - "Zima" - pokaz spadających płatków śniegu, bieg po śniegu.
- **Czynności uczniów:** Uczniowie wykonują własne układy ruchowe w oparciu o wysłuchany utwór muzyczny lub naśladują po odtworzeniu ich przez nauczyciela.
  - **Konkluzja:** Muzykę możemy również wyobrażać sobie i przedstawiać za pomocą ruchu.

7. *Lustra* (czas: ok. 5 min.)

- **Czynności nauczyciela:** Nauczyciel prosi uczniów o ustawienie się parami na przeciwko siebie w bezpiecznej odległości.
- **Czynności uczniów:** Zadaniem uczniów w jednym rzędzie jest wykonanie ruchów związanych z przyrodą adekwatnie do danego utworu muzycznego. Zadaniem dzieci ustawionych w rzędzie drugim jest naśladować ruchy kolegi. Po wykonaniu ćwiczenia następuje zmiana w parach.
- **Konkluzja:** Aby dokładnie wykonać ćwiczenie związane z naśladowaniem musimy być bardzo uważni i skupieni.

8. *Muzyka ma swój kolor* (czas: ok. 20 min.)

- **Czynności nauczyciela:** Nauczyciel rozdaje uczniom kartki formatu A3. podzielone na 4 równe części. Poleca zilustrowanie każdej pory roku barwami za pomocą farb po wcześniejszym odtworzeniu nagrania związanego z daną porą roku wchodzącą w skład utworu A. Vivaldiego.
- **Czynności uczniów:** Uczniowie ilustrują za pomocą doboru różnych barw każdą z pór roku (5 min. na przedstawienie każdej pory roku). Po ukończeniu pracy nauczyciel prezentuje na tablicy efekty pracy uczniów.
- **Konkluzja:** Muzyka to piękna pani, wyrażamy ją za pomocą barw, dźwięków, ruchu, znaków, słów i nie tylko...

III. Zakończenie: (czas: ok. 5 min.)

1. Klub Miłośników Muzyki: *Słoneczne Nutki*

- **Czynności nauczyciela:** Nauczyciel uroczycie zaprasza uczniów do założenia **Klubu Miłośników Muzyki: *Słoneczne Nutki***. Na znak przystąpienia do Klubu przypina uczniom plakietki (zał. 2).

2. *Muzyczny Hyde Park*

- **Czynności nauczyciela:** Nauczyciel rozwiesza na tablicy arkusz papieru pakowego lub brystolu, na którym narysowane są kontury nutek (w zależności od liczby uczniów)- **zał. 3**.
- **Czynności uczniów:** Uczniowie podchodzą pojedynczo do arkusza papieru. W "brzusku" nutki rysują buźkę wyrażającą stopień ich zainteresowania zajęciami.
Konkluzja: Z muzyką chodźmy przez świat. Będzie nam weselej!

IV. Przykładowe tematy kontynuacyjne związane z zagadnieniem przeżywania, wyrażania, interpretacji i ogólnego rozumienia świata muzyki:

- *Muzyka i jej smak, czyli jak smakuje dźwięk?*
- *Czy muzykę można dotknąć? Dźwięku daj się poczuć!*
- *Czy czujesz ten zapach? O tym jak pachnie muzyka.*

ZAŁĄCZNIKI

A. Załączniki do lekcji

Załącznik 1.

1		
2		
3		
4		

Załącznik 2.

Załącznik 3.

B. Zdjęcia- efekt realizacji wybranych ćwiczeń.

Muzyka ma swój kolor : "Cztery pory roku" A. Vivaldiego w ekspresji plastycznej uczniów

"Linia w rytm się wygina"- wyrażanie muzyki w oparciu o "Cztery pory roku" A. Vivaldiego za pomocą znaków graficznych

UWAGI O REALIZACJI SCENARIUSZA ZAJĘĆ:

- Poszczególne ćwiczenia można modyfikować ze względu na specyfikę zespołu klasowego oraz zainteresowanie uczniów tematyką spotkania (pod kątem m.in.: większej/ mniejszej samodzielności uczniów, wydłużenia/skrócenia czasu poszczególnych ćwiczeń, dodania/ujęcia składowych elementów danego ćwiczenia, itp.);
- Istotną kwestią jest krótka konkluzja (podsumowanie) akcentujące znaczenie przeprowadzonego ćwiczenia i jego nośnik informacyjno-przeżyciowy;
- Aspekty korelacyjne podczas lekcji można poszerzać na inne aktywności i rodzaje edukacji;
- Istotne aby zakończenie zajęć stało się motywacją poznawczą i wzbudzało zainteresowanie wśród uczniów kolejnym spotkaniem;
- Uczniowie z trudnościami w zachowaniu lub wykazujący potrzebę zauważenia i docenienia mogą być aktywizowani do wchodzenia w znaczącą rolę (np. pokaz pracy dyrygenta, prezentacja ćwiczeń, itp.);
- Jedną z metod dyscyplinujących uczniów może być mini gra: słuchanie cichych dźwięków, odgłosów- ich rozpoznanie, nad słuchiwanie odgłosów z zewnątrz, zza okna, z korytarza, itp.;
- Ćwiczeniem dodatkowo wprowadzonym może być relaksacja (wyciszająca)- powolne odliczanie do 10-20 z zamkniętymi oczami przy podkładzie muzycznym.
- Założenie Klubu Miłośników Muzyki: *Słoneczne Nutki*, może wiązać się z zapisywaniem przez uczniów np. w śpiewniczku słuchanych utworów muzycznych, wykonywaniu do nich ilustracji, propozycją uczniów wysłuchania tych utworów w klasie, wyszukiwaniem konkretnych utworów - piosenek do danego tematu lekcji, itp.

Życzę milej i satysfakcjonującej pracy w najpiękniejszych rytmach edukacji!